

Informasjon til de minste vannforsyningssystemene

Drikkevannsforskriften gjelder for alle vannforsyningssystemer.

Denne informasjonsbrosjyren er skrevet til deg som er vannverkseier ved vannforsyningssystem som produserer mindre enn 10 m³ drikkevann per døgn. Normalt tilsvarer en slik produksjonsmengde levering av drikkevann til omtrent 50 personer. I denne informasjonsbrosjyren kan du lese det viktigste som må gjøres for å følge kravene i drikkevannsforskriften ved de minste vannforsyningssystemene.

Hvis vannforsyningssystemet leverer drikkevann til sårbare abonnenter, som for eksempel barnehager eller helseinstitusjoner, gjelder flere krav enn det som er beskrevet her.

Er du en vannverkseier?

Alle vannforsyningssystemer må ha en vannverkseier. Vi bruker betegnelsen vannforsyningssystem på de systemene som forsyner mer enn en enkelt bolig eller fritidsbolig med drikkevann. Noen få boliger med felles vannforsyning, for eksempel fra en brønn, utgjør dermed et vannforsyningssystem. Tilsvarende for en enebolig med permanent utleieenhet og egen vannforsyning, slik at det til sammen er to boliger som forsynes med samme drikkevann. To hytter som deler vannforsyning utgjør også et vannforsyningssystem.

Dere må selv avklare hvem som skal stå registrert som vannverkseier, og som dermed er kontaktperson mot Mattilsynet.

Dere må kartlegge farer som kan true drikkevannet

Selv om dere har et lite vannforsyningssystem, skal vannforsyningssystemet alltid levere nok trygt drikkevann, som er klart og uten fremtredende lukt, smak og farge. Drikkevannsforskriften krever at dere tenker igjennom hvilke farer som kan true dette, og at dere gjør det dere kan for å hindre at disse farene skjer.

Farene kan for eksempel være avrenning fra eget avløpsreseauanlegg, jordbruksaktivitet, beitedyr, smågnagere, mye nedbør, flom, radon fra berggrunnen eller annet.

Drikkevannet skal beskyttes

Dere skal beskytte drikkevannet mot forurensning, i første rekke ved at dere sikrer et så rent råvann som mulig. Dette kan for eksempel innebære å montere et gjerde rundt brønnen eller tjernet for å hindre større dyr i å forurense vannet. Låste brønntopper eller låst dør i et brønns hus, kan være aktuelt. Det er også viktig å sørge for tett masse rundt brønnen med god drenering, slik at ikke forurensninger renner ned i den. I noen tilfeller kan det være aktuelt å sette opp skilt med varsel om at dette er en drikkevannskilde.

Ta kontakt med kommunen om dere mener det er behov for spesifikke restriksjoner rundt råvannskilden. Hvis kommunen er enig i at dette er nødvendig kan de etablere slike restriksjoner gjennom plan- og bygningsloven.

Hvis det er forurensningskilder dere ikke får gjort noe med, må dere kompensere for eventuell forurensning med ytterligere vannbehandling.

Råvannet skal behandles

Selv om råvannskilden er godt beskyttet, kan det likevel komme sykdomsfremkallende virus, bakterier, parasitter eller andre mikroorganismer i drikkevannet. Dere må behandle råvannet for å fjerne eller inaktivere disse. Dette kan for eksempel gjøres med et godt vedlikeholdt UV-anlegg hvis vannet er klart nok, eller ved å tilsette riktig mengde klor. Et dårlig vedlikeholdt vannbehandlingsanlegg kan gi en falsk trygghet, eller i verste fall gjøre vannet mindre trygt enn det var i utgangspunktet. Sørg derfor for å ha gode vedlikeholdsrutiner.

Hvis råvannskilden deres er en godt beskyttet grunnvannskilde, og dere har en egnet farekartlegging og analyseresultater som bekrefter at drikkevannet er trygt uten behandling, er dere derimot ikke pålagt å behandle råvannet. Dere er likevel pålagt å gjennomføre drikkevannsanalyser slik det er beskrevet under.

Dere må ta prøver og analyser av råvannet og drikkevannet

Ved vannforsyningssystem som produserer 10 m³ drikkevann per døgn eller mindre, må dere ta minst en prøve av ubehandlet råvann i året, og denne prøven skal som et minimum analyseres for *E. coli*. Funn av *E. coli* kan i noen tilfeller bety at vannet er forurenset med avføring.

Hvis dere ikke vet hvor mye drikkevann som produseres kan det være nyttig å vite at vannforsyningssystem som leverer til 50 personer vanligvis produserer omtrent 10 m³. Drikkevannsforskriften åpner for to ulike måter å bestemme produksjonsmengde på. Produksjonsmengden skal alltid angis som produsert mengde i et gjennomsnittsdøgn den uken av året med høyest produksjon. Dette kan dere enten måle med en vannmåler, eller dere kan regne det ut ved å multiplisere antall personer forsynt med 0,2 m³.

Ved vannforsyningssystem som produserer 10 m³ drikkevann per døgn eller mindre, må dere også ta minst en prøve av det ferdige drikkevannet hvert år. Denne prøven skal som et minimum analyseres for:

- *E. coli*
- intestinale enterokokker
- kimtall ved 22°C
- koliforme bakterier
- ledningsevne
- pH

Hvis dere mistenker at det kan være andre forurensninger i drikkevannet må dere også be laboratoriet om å analysere for disse forurensningene, slik at mistanken eventuelt kan avkreftes.

I drikkevannsprøvene må dere sjekke at turbiditet (klarheten), lukt, smak og farge er ok, og ikke endrer seg mye i forhold til tidligere prøver. Vi krever ikke at turbiditet, lukt, smak og farge analyseres ved et laboratorium.

Ta gjerne flere prøver, spredt i tid. Dette vil gi en bedre oversikt over kvaliteten på drikkevannet gjennom året.

Hvis dere leverer drikkevann til sårbare abonnenter, som for eksempel barnehager eller helseinstitusjoner, *må* dere ta flere prøver og analyser. Tilsvarende gjelder ved vannforsyningssystem som produserer mer enn 10 m³ drikkevann per døgn. Kravene til slike vannforsyningssystem kan dere lese mer om i drikkevannsforskriften og veilederen til denne.

Det er viktig at vannprøvene tas på riktig måte

Råvannsprøver og drikkevannsprøver bør alltid tas på den samme dagen. Prøvene skal tas i sterile flasker som dere får fra laboratoriet. Sjekk at forseglingen er intakt, og ikke ta inni korken eller på flasketuten. Etter fylling skal flaskene merkes og sendes til laboratoriet så fort som mulig. De må oppbevares kjølig og mørkt.

Råvannsprøvene skal tas fra steder som dere mener gir et representativt bilde av det vannet som vanligvis tas ut av råvannskilden. Hvis prøven tas fra en innsjø eller bekk skal flasken senkes ned i vannet før korken tas av. Dette skal hindre at vann fra vannoverflaten kommer inn i flasken.

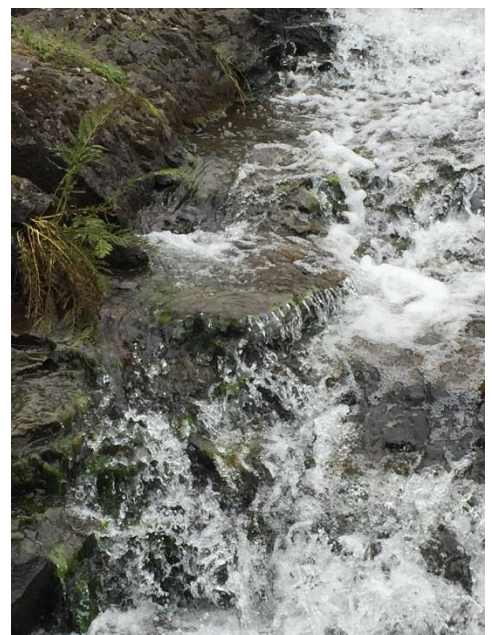
Drikkevannsprøvene skal tas fra de vannkranene som brukes til vanlig. Ikke juster trykket når dere fyller flasken. Fyll flasken nesten full før dere tar flasken vekk fra vannstrålen og skrur på korken.

Dere må ha et system for å sikre at dere gjør alt som er nødvendig

Alle vannforsyningssystem må ha en internkontroll, men hvis vannforsyningssystemet produserer under 10 m³ drikkevann per døgn behøver den ikke å være skriftlig. Det som er viktig er at dere:

- a) vet hvem som gjør hva ved vannforsyningssystemet
- b) kan forklare hvordan dere sikrer produksjonen av nok, trygt drikkevann, inkludert en plan for
 - rengjøring og reparasjoner av vannbehandlingsanlegget
 - rengjøring og reparasjoner av vannledningene
- c) kan vise frem analysesvarene fra de prøvene dere har tatt, og at dere forstår disse tilstrekkelig til å kunne si om de viser trygt drikkevann eller ikke
- d) vet hva dere skal gjøre hvis noe går galt under produksjonen
- e) har en plan for hvordan dere skal kunne lære av eventuelle feil.

Det er også et krav om at dere har tilgang på den kompetansen som er nødvendig for å kunne produsere nok, trygt drikkevann slik forskriften krever. Et lite vannforsyningssystem bør derfor etablere kontakt med et større vannforsyningssystem i nærheten slik at dere kan spørre om råd ved behov.

Hva skjer hvis det likevel ikke er nok, trygt drikkevann?

Dere må ha en plan for hva dere skal gjøre om noe uforutsett hindrer dere i å produsere nok, trygt drikkevann. Kan dere for eksempel tilby abonnentene drikkevann fra et annet vannforsyningssystem i en periode?

Hvis dere har mistanke om at drikkevannet ikke er helsemessig trygt skal dere straks varsle alle abonnentene, slik at de får denne beskjeden og vet hvordan de skal forholde seg. Dere skal også varsle Mattilsynet.

Dere skal straks finne ut hva som har skjedd og rette feilen, slik at dere så raskt som mulig kan fortsette produksjonen av nok, trygt drikkevann.

Dere skal registrere vannforsyningssystemet

Fra 1. juli 2018 skal alle vannforsyningssystem være registrert hos Mattilsynet. Mer informasjon om hvordan registreringen skal gjøres ligger på våre nettsider når registreringsskjemaet er klart.

Hus- og hytteeiere med egen vannforsyning må selv ta ansvaret

Hvis en enkelt bolig eller fritidsbolig har sin egen vannforsyning, for eksempel fra en brønn, kaller vi det en enkeltvannforsyning. Dere som eier en slik enkeltvannforsyning har selv ansvar for at drikkevannet er helsemessig trygt, klart, og uten fremtredende lukt, smak og farge.

Det er forbudt å forurense alt drikkevann, også det drikkevannet som kommer fra en enkeltvannforsyning.

De kravene i drikkevannsforskriften som gjelder for vannverkseiere gjelder i utgangpunktet ikke for deg som eier en enkeltvannforsyning. Likevel kan disse kravene være nyttige å følge. Her kan dere for eksempel få tips til hvordan dere bør

- tenke igjennom om dere har noen farer som kan gjøre at drikkevannet ikke er helsemessig trygt, og hva dere eventuelt kan gjøre med disse farene
- beskytte drikkevannet mot forurensning
- behandle drikkevannet for å fjerne forurensninger
- ta prøver som kan sendes til analyse for å oppdage forurensninger.

Vil du vite mer?

Kravene til vannforsyning og drikkevann er gitt i [drikkevannsforskriften](#). Les mer om disse kravene i [veiledning til drikkevannsforskriften](#) på Mattilsynets nettside.